

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania J.S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrzu
o wysokość świadczenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24
sierpnia 2023 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Poznaniu
z dnia 1 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 869/20,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie
obciąża odwołującego się zwrotem kosztów postępowania
kasacyjnego na rzecz organu rentowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 marca 2020 r., VIII U 4/19, Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu odrzucił odwołanie od decyzji z 29 lipca 2016 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Legnicy, w której organ rentowy dokonał przeliczenia emerytury J.S. od 1 lipca 2016 r. (pkt 1) i oddalił odwołanie od decyzji z 31 października 2018 r. przeliczającej emeryturę wnioskodawcy od 1 września 2018 r.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu, wyrokiem z dnia 1 czerwca 2022 r., III AUa 869/20, oddalił apelację wnioskodawcy.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1. art. 378 § 1 w związku z art. 385 k.p.c., 2. art. 110 i 110a w związku z art. 21 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 15 (w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania zaskarżonych decyzji ZUS, to jest 29 lipca 2016 r. i 31 października 2018 r.) ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.; dalej ustawa emerytalna), 3. art. 110 i 110a ustawy emerytalnej, 4. art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm.; dalej ustawa systemowa) oraz art. 32 Konstytucji RP, 5. art. 385 w związku z art. 477⁹ § 3 k.p.c., 6. art. 385 w związku z art. 464 § 1 i art. 200 § 1¹ k.p.c. w związku z art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy emerytalnej.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił występowaniem istotnych zagadnień prawnych wymagających rozstrzygnięcia:

I. Czy organ rentowy, dokonując ponownego przeliczenia emerytury w trybie art. 110 ustawy emerytalnej zobowiązany jest do uwzględnienia wszystkich okoliczności kształtujących zarówno wysokość podstawy wymiaru emerytury, jak i ostateczną wysokość emerytury zależną m.in. od wysokości WWPW i corocznie ustalonej kwoty bazowej?

II. Czy okoliczność, iż odwołujący po uprawomocnieniu się decyzji organu rentowego dowiedział się, że możliwe jest przyjęcie innej wykładni przepisów ustawy emerytalnej, a w konsekwencji przeliczenie przyznanej emerytury w sposób bardziej korzystny, stanowi przyczynę niezależną od strony w rozumieniu art. 477⁹ § 3 k.p.c.?

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu i wydanie wyroku co do istoty sprawy, przez uchylenie zaskarżonych decyzji z dnia 29 lipca 2016 r. i z dnia 31 października 2018 r. oraz przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu i przekazanie sprawy temu Sądowi albo innemu równorzędnemu sądowi do ponownego rozpoznania wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o

kosztach procesu, z uwzględnieniem kosztów dotychczasowego postępowania. Ponadto skarżący wniósł o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania powstałych na skutek wniesienia skargi kasacyjnej, w tym także kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a dodatkowo o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego na rzecz ZUS w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną ze sformułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Istotne zagadnienie prawne może odnosić się zarówno do prawa procesowego, jak i materialnego. Zagadnienie prawne powinno nadto wyrażać problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r.,

III SK 10/12, LEX nr 1228616; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109). Jeżeli zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, skarżący powinien wykazać, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Wyżej opisane wymagania nie są spełnione. Podkreślić należy bowiem, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

W pierwszej kolejności należy wobec tego zauważyć, że przepisy art. 110 i 110a ustawy emerytalnej zostały uchylone przez art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r., poz. 1621). Stosownie do przepisów przejściowych, a w szczególności do art. 18 ustawy zmieniającej, do spraw o ponowne ustalenie wysokości emerytury lub renty zgodnie z art. 110 ustawy emerytalnej lub emerytury zgodnie z art. 110a ustawy emerytalnej, wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 stycznia 2022 r., stosuje się przepisy dotychczasowe. W związku z tym, że powołane przepisy art. 110 i 110a ustawy emerytalnej mają zastosowanie wyłącznie do spraw niezakończonych, to brak jest podstaw do ich uwzględnienia w rozpoznawanej sprawie, w której postępowanie zostało zakończone prawomocnie wyrokiem Sądu drugiej instancji. Inaczej rzecz ujmując, przepisy te nie mają już zastosowania w postępowaniu kasacyjnym, a więc ich wykładnia nie może być przedmiotem zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Konieczne jest także zwrócenie uwagi, że w uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej podniesiono, że uchylenie przepisów art. 110 i 110a. ustawy emerytalnej miało charakter porządkujący i ujednolicający zasady przeliczania emerytur z tzw. starego (zdefiniowane świadczenie) i nowego systemu (zdefiniowana składka), dotycząc emerytów kontynuujących aktywność zawodową, a ich celem było wprowadzenie równego traktowanie w tym zakresie obu grup pracujących emerytów. Wskazano również, że przepis art. 110a, który wszedł w życie z dniem 1 maja 2015 r., miał charakter przejściowy i osoby, które chciały z niego skorzystać, już to zrobiły. Miał on również charakter incydentalny, jednorazowy, więc jego dalsze utrzymywanie było zbędne.

Co do podnoszonego przez skarżącego problemu prawnego nie występowała również rozbieżność w orzecznictwie. Skarżący dla uzasadnienia owej rozbieżności przytacza wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 marca 2013 r., III AUa 1568/12 (LEX nr 1314697), zgodnie z którym wariantowania dokonuje się na datę przyznania emerytury, przez którą należy rozumieć albo miesiąc zgłoszenia wniosku lub dzień powstania uprawnień, jeśli warunki do przyznania emerytury zostały spełnione w okresie przypadającym po miesiącu, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę. Przy ustalaniu najkorzystniejszego wariantu obliczenia podstawy wymiaru - organ rentowy uwzględnia wszystkie okoliczności kształtujące zarówno wysokość tej podstawy, jak i wysokość emerytury. Oznacza to, że ZUS nie ogranicza się wyłącznie do zbadania wysokości wskaźnika wysokości podstawy wymiaru. O wysokości podstawy wymiaru i emerytury decyduje także kwota bazowa, a nie w każdym przypadku kwota bazowa z daty zgłoszenia wniosku o emeryturę jest korzystniejsza od kwoty bazowej przyjętej do obliczenia renty. Skarżący nie zauważa jednak, że przedstawiona teza została ukształtowana w oparciu o art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej i nie dotyczyła przepisów, na podstawie których sformułowano zagadnienie prawne.

Co do wykładni art. 110 ust. 1 ustawy emerytalnej w orzecznictwie sądów powszechnych jednolicie przyjmowano, że przepis ten wymaga, by przy ponownym obliczeniu wysokości emerytury przyjąć taką podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, by wskaźnik wysokości podstawy wymiaru był wyższy od poprzednio obliczonego przy przyznaniu prawa, co nie oznacza, iż wyliczenia te

można odnieść do jakiegokolwiek przeliczenia, w szczególności do wskaźnika wysokości podstawy wymiaru ustalonego na użytek ponownego obliczenia świadczenia dokonanego w oparciu o art. 110a ustawy o emeryturach i rentach. Odmienne interpretacja mogłaby doprowadzić do absurdalnej sytuacji przeliczania świadczenia wiele razy, w oderwaniu od rzeczywistej intencji ustawodawcy (wyroki Sądów Apelacyjnych w Katowicach: z dnia 18 grudnia 2018 r., III AUa 75/18, Biuletyn SA w Katowicach 2019 nr 1, s. 29 oraz w Poznaniu z dnia 22 czerwca 2022 r., III AUa 44/21, LEX nr 3410439).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach orzeczono w oparciu o art. 102 k.p.c.

(I.T.)

[ms]